

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **G. T.**, zastoupený Mgr. Tomášem Absolonem, advokátem se sídlem Ke Kašně 272/24, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2011, č. j. 64 Az 91/2008 – 34,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2011, č. j. 64 Az 91/2008 – 34, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2011, č. j. 64 Az 91/2008 – 34, byla zamítnuta žaloba podaná žalobcem (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 26. 11. 2008, č. j. OAM-631/VL-07-08-2008, kterým nebyla stěžovateli udělena mezinárodní ochrana podle ust. § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že stěžovatel ve své výpovědi uváděl, že se obává ohrožení svého života v případě návratu do vlasti v souvislosti s ozbrojeným konfliktem, který v Gruzii probíhá. Podle názoru krajského soudu stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, které by byly azylově relevantními důvody. Krajský soud zdůraznil, že stěžovatel se v České republice nechoval způsobem, jaký se vyžaduje v období azylového řízení, tedy v souladu s českými zákony, když byl na základě trestního příkazu Okresního soudu ve Znojmě ze dne 31. 8. 2009, č. j. 17 T 158/2009 - 39 odsouzen za trestný čin krádeže podle ust. § 247 odst. 1 písm. a) trestního zákona Dále zdůraznil, že stěžovatel podal žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 2. 9. 2008, tedy bezprostředně poté, co byl dne 30. 8. 2008 kontrolován příslušníky cizinecké policie, přičemž u sebe neměl žádné

cestovní doklady ani platné vízum, v důsledku čehož mu bylo dne 7. 9. 2008 uděleno správní vyhoštění. Nebylo tedy žádným důkazem zpochybněno rozhodnutí ministerstva o neudělení mezinárodní ochrany stěžovateli, když nešlo o případ, že by mohl být v Gruzii pronásledován pro některý z důvodů citovaných v zákoně o azylu. Podle názoru krajského soudu ministerstvo neporušilo ust. § 12, § 14 a § 14a zákona o azylu, neboť v řízení nebylo zjištěno, že by stěžovatel byl pronásledován za uplatňování politických práv a svobod. Nebylo u něj ani prokázáno pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů v Gruzii. Rovněž nebylo zjištěno, že by šlo o případ hodný zvláštního zřetele, aby mohl být udělen azyl z humanitárního důvodu a také nebyly splněny podmínky pro udělení doplňkové ochrany. Z obsahu správního spisu krajský soud nezjistil porušení zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Naopak ministerstvo si opatřilo dostatek potřebných podkladů a zjištění pro své rozhodnutí, a to zejména ze žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany a z podrobného pohovoru včetně doplňujícího pohovoru. Zjištěné skutečnosti ministerstvo řádně vyhodnotilo a aplikovalo na ně příslušná právní ustanovení.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost, ve které uvedl, že podaná žaloba neměla základní náležitosti správní žaloby, a to označení výroků rozhodnutí, které napadal. Stěžovatel v podané žalobě dále neuvedl jediný důkaz, kterým by jeho tvrzení měla být prokázána a dokonce ze žaloby ani není patrno, že by k žalobě přiložil k důkazu alespoň kopii napadeného správního rozhodnutí. Z uvedeného je patrné, že podání stěžovatele ze dne 19. 12. 2008 označené jako „Žaloba proti správnímu rozhodnutí“ neobsahovalo zákonem stanovené náležitosti podle ust. § 71 s. ř. s. Za tohoto stavu bylo povinností krajského soudu podle ust. § 37 odst. 5 s. ř. s. vyzvat stěžovatele k opravě nebo odstranění vad podání a stanovit mu k tomu lhůtu společně s poučením, že nebude-li podání v této lhůtě doplněno nebo opraveno a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud řízení o takovém podání usnesením odmítne. Krajský soud se však tímto základním procesním pravidlem neřídil a nesplnil zákonem uloženou povinnost. Tím, že stěžovatele nevyzval, aby žalobní návrh doplnil, byla žaloba nekonkrétní a neumožňovala soudu učinit závěr, že podanou žalobou se stěžovatel skutečně domáhal zrušení správního rozhodnutí, které mělo být údajně zahájeno na základě jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 2. 9. 2008. Dále stěžovatel nebyl výslovně poučen, že podle ust. § 37 odst. 1 s. ř. s. mu může být ustanoven zástupce s tím, že jeho hotové výdaje a odměnu za zastupování platí stát. Tím byl stěžovatel zkrácen na svých právech na spravedlivý proces, neboť nebyl soudem řádně a srozumitelně poučen. Ze svých omezených finančních prostředků si stěžovatel nemohl dovolit nést náklady za právní zastoupení. Podle ustálené judikatury je třeba zabývat jak hmotně právním charakterem projednávané věci, tak osobnostními a faktickými poměry stěžovatele včetně úrovně jeho legitimně očekávatelného a předvídatelného povědomí o hmotných i procesních právech, která pro něj z včas podané žaloby vyplývají. Nedostatečným poučením o jeho právu požádat o ustanovení zástupce a neuvedením všech podmínek stanovených v ust. § 37 s. ř. s. za nichž soud může jeho návrhu na ustanovení zástupce vyhovět, jakož i neuvedení skutečností, že náklady na ustanoveného zástupce nese stát, byl stěžovatel zkrácen na svém právu zaručeném čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Všechna shora uvedená pochybení, jichž se dopustil krajský soud v řízení, jež předcházelo vydání napadeného rozsudku, měly za následek takové vady řízení před

soudem, že tyto ve svém souhrnu mohly mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Závěrem stěžovatel zdůraznil, že se nemůže vrátit zpět do vlasti, neboť místo jeho bydliště nyní okupují ruská vojska a v případě, že by se vrátil, hrozí mu trest odnětí svobody v trvání minimálně pěti let za nenastoupení vojenské služby v době války. Proto stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti popřelo její oprávněnost, neboť jak jeho rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Pro řízení o kasační stížnosti odkázalo na správní spis. Ministerstvo dále uvedlo, že kasační stížnost neobsahuje žádnou konkrétnější argumentaci proti napadenému rozsudku, zejména vůbec neuvádí, v čem je spatřováno naplnění uvedených kasačních důvodů. Vzhledem k výše uvedenému navrhlo odmítnutí kasační stížnosti pro její nepřijatelnost ve smyslu ust. § 104a odst. 1 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud, po konstatování přípustnosti kasační stížnosti, se ve smyslu ust. § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by totiž tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatele, který ve věcech azylu jedině vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v případě, že se kasační stížnost týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu nebo jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, přičemž rozdílnost v judikatuře může nastat na úrovni krajských soudů i Nejvyššího správního soudu. Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je na místě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O takové pochybení se může jednat především tehdy, nerespektoval-li krajský soud ustálenou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu nebo krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že pokud by k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení, především procesního

charakteru, proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby byla důvodem přijatelnosti kasační stížnosti.

V daném případě dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že se jedná o posledně uvedený důvod přijatelnosti kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v kasační stížnosti, a přitom sám shledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že krajský soud pochybil, když jej nevyzval k odstranění vad žaloby, která podle jeho názoru neměla náležitosti ve smyslu ust. § 71 s. ř. s. Podle obsahu soudního spisu sice podání stěžovatele ze dne 3. 12. 2008, ke kterému byla připojena kopie napadeného správního rozhodnutí, nemělo náležitosti žaloby ve smyslu citovaného ustanovení, ale stěžovatel byl krajským soudem vyzván usnesením ze dne 10. 12. 2008, č. j. 64 Az 91/2008 - 11, aby ve stanovené lhůtě 15 dnů od doručení tohoto usnesení své podání doplnil a upřesnil. Stěžovatel však ještě před tím než mu bylo toto usnesení doručeno z vlastní iniciativy zaslal krajskému soudu podání datované 10. 12. 2008 označené jako doplnění žaloby, v němž konkretizoval jednotlivé žalobní body tak, že z nichž bylo patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené správní rozhodnutí za nezákonné a jakých konkrétních pochybení se ve vztahu k němu ministerstvo v průběhu správního řízení dopustilo. Tato stížní námitka je proto nedůvodná.

Rovněž námitka, že stěžovatel nebyl výslovně poučen, že podle ust. § 37 odst. 1 s. ř. s. mu může být ustanoven zástupce s tím, že jeho hotové výdaje a odměnu za zastupování platí stát, je nedůvodná. Poučovací povinnost soudu ve správním soudnictví (§ 36 odst. 1 s. ř. s.) vychází z požadavku, aby tato povinnost nastoupila v konkrétní procesní situaci, to je vyjádřeno podmínkou „aby v řízení neutrpěli újmu“. Poučovací povinnost o procesních právech tedy nespočívá v paušálním poučování každého žalobce o souhrnu všech jeho případných procesních práv. Potřeba konkrétního poučení o procesním právu musí vyjít najevo, a to jakkoliv. K tomu aby byl účastníku řízení ustanoven zástupce, je třeba splnění dvou podmínek. Jednak nedostatečnost finančních prostředků a jednak potřeba ochrany práv, přičemž obě podmínky se váží subjektivně k účastníkovi a jsou soudem zkoumány. V daném případě potřeba zastoupení advokátem k ochraně práv stěžovatele nevyšla v řízení před soudem z žádného jeho úkonu najevo, když podal žalobu sepsanou v českém jazyce se všemi potřebnými náležitostmi a kvalifikovaně ji zdůvodnil. Krajský soud proto nebyl povinen poučovat stěžovatele o možnosti ustanovit mu zástupce pro řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, neboť žádné okolnosti nenasvědčovaly, že by bez tohoto zástupce mohl v řízení utrpět újmu.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval v souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. otázkou přezkoumatelnosti napadeného rozsudku z důvodu nedostatku odůvodnění (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.).

Protože s. ř. s. nemá ustanovení upravující soudní rozhodnutí, je třeba ve smyslu ust. § 64 s. ř. s. použít přiměřeně ustanovení prvé a třetí části o. s. ř. Podle ust. § 157

odst. 2 o. s. ř., není-li dále stanoveno jinak, soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé. Odůvodnění uvedené v písemném vyhotovení rozsudku musí být v souladu s vyhlášeným odůvodněním. Pouze tehdy, má-li odůvodnění rozsudku náležitosti stanovené v ust. § 157 odst. 2 o. s. ř., bude se jednat o rozhodnutí přezkoumatelné.

Krajský soud však v odůvodnění napadeného rozsudku pouze zcela obecně konstatoval, že stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, které by byly azylově relevantními důvody. Dále zcela obecně uvedl, že ministerstvo neporušilo ust. § 12, § 14 a 14a zákona o azylu a nedošlo ani k porušení zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, aniž by se však vypořádal se žalobními námitkami stěžovatele. Stěžovatel totiž v doplnění žaloby namítal, že splňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany, neboť po nuceném návratu do Gruzie by byl ohrožen na zdraví, svobodě i životě. V této souvislosti také uvedl, že by byl pravděpodobně uvězněn za nenastoupení základní vojenské služby a poukázal na informace o špatných poměrech v gruzínských věznicích. Dále namítal, že ministerstvo se nesnažilo objektivně zjistit, jaká situace panuje v gruzínské armádě, že nepoužilo dostatek aktuálních a relevantních zpráv, které by objektivně posuzovaly všechny rozhodné skutečnosti v jeho prospěch i neprospěch a že odůvodnění správního rozhodnutí neobsahuje objektivní hodnotící úvahu ohledně jeho situace v případě nuceného návratu do Gruzie. Stěžovatel rovněž poukázal na to, že ministerstvo hodnotilo jeho situaci podle Zprávy MZV USA o dodržování lidských práv na Ukrajině přesto, že je z Gruzie, že použité zprávy jsou povětšinou zastaralé a že nebyl ministerstvem seznámen s tím, jak s těmito zprávami nakládalo, které informace v nich obsažené vzalo v potaz či jak se tyto informace vztahují k otázce neudělení doplňkové ochrany. Závěrem vyjádřil přesvědčení, že výrok správního rozhodnutí v části o neudělení doplňkové ochrany není patřičně odůvodněn s tím, že tu část odůvodnění, kde ministerstvo argumentuje judikáty Evropského soudu pro lidská práva ve věcech Costello – Roberts a Vilvarajah a spol., považuje za vytrženou z kontextu a za naprosto nedostačující a nepřesvědčivou. V odůvodnění napadeného rozsudku však krajský soud na tyto konkrétně formulované žalobní námitky vůbec nereagoval, a proto nelze přezkoumat, na základě jakých právních úvah dospěl k závěru, že ministerstvo nepochybilo a postupovalo správně, když stěžovateli neudělilo mezinárodní ochranu podle ust. § 12 až § 14b zákona o azylu. Rozsudek krajského soudu tak postrádá úplnost, srozumitelnost a přesvědčivost, která je zákonem požadována, a takové rozhodnutí je proto nepřezkoumatelné ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Ze výše uvedeného důvodu je tedy kasační stížnost důvodná, a proto Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. listopadu 2011

JUDr. Eliška
Cihlářová
předsedkyně senátu